

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 céntims.—ATRASSAT, 15

Causas de forsa major feren impossible la surtida de 'l número corresponent á 'l día 25 de Juliol propassat. De la falta de dit número 'n serán degudament compensats los senyors subscriptors, ja siga ab la publicació de un extraordinari, ja ab mes planas de tolletí, ja ab las milloras que 's pensa próximament introduhir en LO TEATRO CATALA, á fi de que tinga la importancia que li correspón entre 'ls periódichs mes acreditats de 'ls que 's publican en Catalunya.

Avuy donem per tolletí vuyt planas de la comedia catalana

LO MASCOT

y quatre de 'l drama

PABLO CLARÍS

EL PADRE DE LOS CATALANES

Mòlts mals y 'l sèu remey

Un de 'ls mes antichs y celebrats artistes de 'l teatro castellá, l' eminent primer galán y director don Pere Delgado... 's troba malalt en l' hospital de Sevilla.

Una de las actrius de mes brillant carrera entre las damas contemporáneas de la propia escena, la senyora Hijosa, está recullida en un establiment de beneficencia, á Madrid.

Lo mes popular de 'ls actors genérichs de nostres días, nostre paysá l' inolvidable baix cómic D. Ramón Rossell, s' ha hagut de refujar, segons noticias, en una casa de boigs.

¡Aquet és lo pervindre que l' estat de 'l teatro reserva á las eminencias artísticas!

¡Bonich pervindre!—

Cambiem de tema.

Mes ben dit, passem revista.

En nostra capital se passejan avuy á pesar sèu, gran número de actors, actrius, cantants y bailarinas.

Los que treballan treuen sous tan mesquins, que no 'ls bastan per' sostenir á sas families.

Aquells que per sort tenen contracta, l' han hagut de acceptar ab condicions desventajosas.

En nostras poblacions s' hi aguantan poquíssimas companyías.

Los mes aplaudits y antichs actors de 'l teatro catalá 's troban en vaga.

Per carencia de funcions, los autors cobran menos drets de propietat intelectual.

Las dependencias de alguns colisseus, avuy tantants, també experimentan perjudicis.

Las apremians necessitats de certs artistes fins arriban á privar'los de auxili en sas malalties, porque alguns, no podent satisfacer las cuotas mensuals, són donats de baixa.

¿No és això que diem la exacta descripció de la trista realitat?

¿Qué hi fa que algunas companyías forasteras vingan á Barcelona y se 'n portin beneficis, si això es solament un cas especial?

Un cas que potser algún día será confirmació de la regla que a'l pás que 's va, anirà contant ab menos excepcions.

Eminencias se titula (y uns pochs ho són) a'ls artistes que 'ns visitan en nostres teatros.

Crescuts sous guanyan.

Pero també en altres temps los han guanyat en Delgado y la Hijosa y en Rossell.

¡Y avuy ja s' ha fet públich en quina situació 's troban!

Baix altres punts de vista podríam tractar la decadencia de 'l teatro.

Ja sentim que algú ho atribuirá á la guerra.

Es cert... segons y cóm.

La guerra causa penas y pérduas y disgustos que privan las ganas y 'ls medis de divertirse; pero de l' estat de 'ls notables artistes citats y de alguns altres que n' hi ha, no 'n tè la culpa la guerra.

La tè en gran part la propia classe de la gent de teatro.

La tè l'egoisme, la tè la enveja, la murmuració y altres malas qualitats que subjuguin fins los millors sentiments de molts artistes de bon cor y de indiscutible mèrit.

La tè la imprevisió, la tè l'orgull personal o l'amor propi de artista; la tè la avaricia en alguns (molt pocs) y també, si ho analisem be, potser trobarem que la tè un excès de suspicacia y la vista curta de un reduhit número que són precisament los que s'creuhen tenir la vista llarga.

Lo cert és que la situació és dolenta y que tots poden serne víctimes, tant los que tenen diners com los que no 'n tenen, aixís los joves com los vells, igual aquells que avuy se troban dalt de 'l candelero com aquells que haventhi estat en altres temps, han consumit desde allí la llum de la vela de 'l seu geni y avuy per sa imprevisió están en situació apurada.

Potser n'hi ha algún que deu tots sos apuros no més a son fatal destí: pero, si acás, d'aquets n'hi ha molt pocs; tan pocs, que ni 'ls que están a'l candelero 'ls saben véurer.

Ara be: á aquets mals morals y materials; á esperit tan decadent que máta 'l teatro y perjudica á molts personas que s'hi dedican y procuran viure'n honradament, ¿no hi ha de haver cap remey?

Prou que n'hi ha.

Y en la má de 'ls artistes pót trobarse, ja que 'ls poders públics no 'l proposan.

La lley 'l dona, l'esperit de classe pót trobarlo, y si 'ls artistes se preocupessin, mes de lo que 'ho fan, de tot quant los pót interessar; si no 'ls dolgués fixarse en lo que per profit propi treballan de continuo las altres classes socials, no 's mostrarian sòrts á la veu de 'ls que ab companyerisme 'ls cridan, y alguns, en lloch de llevarse tart y anar sols a'l café, ó de embrancarse en assumptos que ells no han de arreglar perque no poden ni 'n saben, se fixarian en l'esperit de las lleys de nostra época, s'aprofitarian de las ventatjas de la associació, pararian esment en los intents de 'ls centres artístichs que existeixen y 's desvetllarian per la prosperitat y desenvollop de 'ls que a'l foment y esplendor de 'l art y de 'ls artistes se consagran.

Y no obstant, no ho fan aixís.

Nosaltres hem vist artista que está á punt de trobarse en situació desventajosa, y á pesar de aqueixa circumstancia que tothom la véu menos ell—com *El hombre de mundo*—no s'ha prés la pena de enterarse de lo que alguns actors amichs d'ell volen realisar.

No s'ha enterat de 'ls propòsits de 'l *Centro Artístico Recreativo* que tant y tant pot fer, y si Deu ho vol, lerá en bè de la generalitat.

¿Què sab si en bè fins d'ell mateix y de altres superbs y maliciosos á qui la malicia y la superbia tapan la vista que 'ls deixaria entrevéuer algún consol que avuy creuhen que may haurán de menester!

Y com aquet n'hi ha d'altres que per ressentiments no son de 'l *Centro*, perque hi veuhen personas á qui tenen per enemigas.

Mes això no és obstacle per' la existencia de aqueix *Centro Artístico* sostingut avuy diplomàticament per un regular contingent, que á no trigar donarán senyals de vida que tant de bò siga de prosperitat per' ells (puig ho mereixen per sa constancia)

y pera 'ls que á mida que 'l temps passi vulgan acullirse a'ls Estatuts y a'ls propòsits de 'l *Centro Artístico Recreativo*, destinat si reb bon impuls, a lograr que un jorn ó altre 'ls governs donguin una mirada a'l pobre teatro que puga, com resultancia llegítima, donar remey á tants mals.

P. DE R.

Revista teatral

Granvia.—*Los ratones.*—Desitj natural havia fet nàixer l'estreno de la sarsuela qual nom serveix d'epígrafe á aquestas ratllas, per sapiguerse los motius que obligaren á la empresa aplassarla un y altre día.

Lo nom de l'autor de la partitura anaba de parella ab lo de 'l director de discutida societat coral; l'intervenció d'aquest en los ensaigs—deyan—fou directa; l'empenyo en donarla á conéixer, manifest.

No podia fer mes un pare per son fill, ó 'l mestre pe 'l deixeble.

Fins sentírem dir que bona part de 'l treball orquestral l'havia fet á ratos perduts aquell corretjint defectes d'aquest.

Tot això y molt mes corria entre 'ls músichs referint-se á l'importancia de la obra lirich-dramática en un acte y dos quadros, titulada *Los ratones*.

Com hem dit, hi havia verdadera ansietat per' conéixer la composició. Per eix motiu estava 'l teatro plé com un ou.

Y coneguèrem l'obra, y en conciencia venim obligats á desmentir tot lo que s'fèu correr en favor de la mateixa y en descrédit de 'l autor.

Lo llibre, arreglo de 'l francés segons notícias, és de lo mes dolent que hem vist a'l teatro: no hi ha per hont agafarlo.

Anem á la música.

No tenim l'honor de conéixer á l'autor, ni personalment ni per sas obras; pero 'l treball acusa una inexperiencia extremada en la ciencia d'orquestrar, olvit ó desconeixement de 'ls mes elementals preceptes escolástichs exijits per tots los autors d'obras didácticas, falta d'inspiració y d'originalitat en la part conceptiva, y excès de pretensions en volguer donar á sa obra, faltada de plan y solidès científica, excessivas ampulosas formas.

Demostració de lo dit, n'és lo coro de 'l segon quadro que conté una jota á una tessitura impossible d'obtenir efecte, dadas la veu y manera de cantar d'aquells coristas. Y com que per' ells s'escrigué, s'olvidá l'autor, si ho sab, de que las obras s'han d'escriurer sapiguent previament qui, quants y ahont s'han d'executar, pera posarhi tot allò que resulti fácil y de bon efecte dadas las aptituds y condicions de 'ls executants, no posarhi mes elements de 'ls que s'contan en lo lloch hont s'han d'executar, com també, conegut lo local, á ell enmotllar la forma, sonoritat y amplitud de la composició.

L'autor res d'això ha tingut present.

Ha escrit pe 'l coro, lo típic ball aragonès, á las notass agudas de sa escala vocal, obtenint d'aquellas veus, no la sonoritat armónica, rodona, agradable, sino 'l xisclet estrident, faltat d'expressió y colorido.

Lo cant de la jota, genuina manifestació de 'l caràcter viril, enérgich de 'l poble que la canta, may s'ha escrit tal com ho ha fet l'autor de la partitura citada.

Veji's, sino, á Inzenga, Nuñez, Robles, Ocon y altres que a'l coleccionament de cants populars s'han dedicat.

La falta d'originalitat l'ha posada de manifest en lo duo de 'l segon quadro (tiple y tenor) en que hi ha frase,

arrencadas de *Romeo y Julieta* de Gounod, las únicas que portan caliu, y en una americana de vulgar y parrrandera forma.

En resum: per lo que resulta la obra de deficient en sa part científica y de desprovista d'inspiració y destresa en lo moduleig, assegurem que 'l mestre no hi ha posat la má ni pera innovar ni pera corretjir.

Tot és obra de 'l deixeble.

¡Be prou se coneix que és neófit en escriptura música l' autor de la partitura!

L' execució, regular.

L' orquesta, dirijida pe 'l mestre Taberner, fent miracles per' calmar la tempestat que s' iniciá a'l final de la introducció.

—Dissapte tingué lloch l' estreno de la sarsuela en un acte y quatre quadros, lletra de Lucio Arniches y música de Valverde y Torregrosa, titulada *El gran capitán*.

Lo treball de tan celebrat autor dramátich está faltat de base: l' argument és convencional. En cambi, la destresa y soltura en lo diálech y 'l sens número de xistes dissimulan la mentada falta y acusan la personalitat de son autor.

La música de 'ls Srs. Valverde y Torregrosa, és senzilla y á trossos inspirada, com lo coro de 'l primer quadro que á sa forma moguda, ben ritmada y popular, está escrita ab expontaneitat y ab complert coneixement de las condicions vocals de qui l' ha de cantar.

Foren aplaudidas y fou demanada sa repetició, unas originals coplas que canta un músich de carrer.

L' execució, mes que regular per 'sèr nit d' estreno.

Lo Sr. Taberner dirijí ab molt acert l' orquesta.

A'l final foren cridats á las taulas los autors.—A. DE LA FLORIDA.

Tívoli. (*Circo Eqüestre*).—L' empresa atenta sempre a'l favor que li presta 'l públich, no deixa de presentar constantment las últimas novedats procedents de 'ls centros directores de la moda excéntrica.

Aixó fá sigui aquest lo punt de cita de la *high life* de nostra societat.

Los equilibristas *Hiners* y *Bedini* 'ns presentaren ingeniosos treballs que justifican sa celebritat.

Los restants artistas de la companyia són coparticipes de 'ls aplausos que 'l públich tributa á tots en general.—V. MATHEU.

Una representació que no hem vist

Quatre paraulas hem de dir respecte á l' estreno de 'l drama *Els conscients*, posat en escena en un de 'ls teatros de la barriada de St. Andreu.

No ferem pas la crítica de la obra ni ressenya de 'l desmenyo, puig no haventhi assistit, ni una cosa ni altra serian resultat exacte de nostras impresions.

Per algún diari 'ns hem enterat de aqueixa funció *modernista*; y francament, a 'l llegir lo que constituheix lo fondo de l' assumpto o de la acció, casi 'ns ha fet pensar que la previa censura hauria d' emplearse en examinar las produccions teatrals, á fi de privar que valentse de la escena, 's presentin exemples vivents de cosas que tendeixen á difundir idees inmorals y destructoras de la santedat de la familia.

Lo drama *Els conscients*, segons sembla, vol consagrar l' adulteri, y presenta tres personatjes a qual mes repugnants é inverossímils, personatjes que obran durant lo curs de la acció, de 'l modo que l' autor desitja per demostrar una tassis esbojarrada; pero no de la manera que han de procedir las personas que tenen decoro y punonor.

La solució que ofereix lo drama *Els conscients* és altament perillosa, és inconvenient, és innoble; y 'ns sembla

impossible que un autor, per modernista que siga, tinga la poca aprevisió de presentar un problema social resoltentlo com lo resol; puig reconeixentli talent y sentit comú, en altre classe de treballs teatrals pót desarrollar sos mérits sense posar á vista de 'ls espectadors escenas, per bonicas que en sa forma sigan, indignas de sèr aplaudidas per las personas que tingan cabal concepte de l' honor y la familia.

Coneixem á l' autor, som amichs d' ell, li hem prodigat mes de una vegada elogi merescut; pero a'l dir quatre paraulas de son darrer drama, ni menys volem estampar lo sèu nom en aquestas consideracions, perque 'ns fa pena que un autor de son talent y de sas bellas prenas personals, hagi tingut la debilitat, imbuhit per las aficions modernistas—que mes be s' han de dir modernisadoras ridículas,—de trencarse 'l cap en pensar y escriptura una producció teatral que no li ha de donar ni honra ni profit, y lo que és pitjor encara, que pervertiria 'ls bons sentiments de 'l públich si per desgracia arribessin á arrelarse aqueixa classe de representacions escénicas.

U. C. B.

EPÍGRAMAS

Lo mèu amich Salvatella
á la Mercè estima ab fè,
per més que, d' estimarlo, ella
no vól ferli la mercè.

D. Pau és persona honrada,
sens ambició, independent,
piadosa y considerada:
fins deixa alguna vegada
diné a'l sexanta per cent.

Lo de Angustias podrá serne
nom estrany; mes no l' estranyo:
per en Quim passa ella angustias
y jo per ella las passo.

Que á cap exposició hípica
vagin aconsella 'l Ton,
puig que de visitant' una
encar avuy ne va coix
d' una cossa que va rébrer
a'l bell mitj de 'l dret genoll;
y malehoix una y mil voltas,
per la molta *exposició*
que segons éll ofereixen,
tal mena d' *exposicions*.

J. MARTRUS.

Bibliografía

Goigs de Ntra. Sra. de Montserrat, lletra de mossen Jacinto Verdager y música de D. Francisco de P. Laporta, premiats en lo certamen celebrat per la *Secció Catalanista* de la JOVENTUT CATÓLICA de Barcelona.

A la proverbial amabilitat de 'l conegut professor de música Sr. Laporta, debem haver rebut un exemplar de 'ls *Goigs* que son assumpto per' aquestas ratllas.

En primer lloch hem de fer notar que no s' escriu: «goigs de Ntra. Sra. de Montserrat» sino, «A Ntra. Sra. de Montserrat.»

Los Goigs són de mossen Jacinto Verdager y D. Francisco Laporta, per llohar á Ntra. Sra. de Montserrat.

Lo mérit de la lletra en son aspecte poétich, l' avalora la reputada firma de son autor: sabut aquet, no atmet discussió.

De lo que adoleix, com sempre adoleixen las composicions de 'l poeta vigatá, és de la preceptiva acentuació, condició indispensable que déu reunir una composició que s' ha de posar en música.

Aixís resulta que en la primera estrofa, copla á solo, diu SERRAVÁN, en lloch de dir

serravan vostra cadira
etz., etz., etz.

La obra de 'l músich demostra un estudi especial y detingut de nostres cants populars, portant saturadas sas melodias de certa majestuositat que enquadra perfectament ab l' idea de la composició.

La part mes important nos fá recordá la *Porqueyrola*. Y ara una pregunta:
Sent de dos autors la obra ¿per qué a'l cap de munt de las planas hi figura sols 'l nom de 'l músich?—FLORIDA.

Hem tingut lo gust de rébrer la *Gramática de la llengua catalana*, recentment donada á la estampa pe 'l P. Jaume Nonell y Mas, de la Companyia de Jesús.

Es un bon libre, de molta utilitat y que hõnra á son autor qui 'l basa en los Análisis morfológich y fonológich y en los estudis gramaticals que respecte á nostra llengua ha publicat.

Lo P. Nonell ha fèt un nou servey á la causa de Catalunya y tots los aymants de la patria 'l felicitarán per aquet treball de gran estima.

Nosaltres lo felicitem de cor.

Aqueixa Gramática está dedicada á 'l Excm. é Ilm. Sr. Bisbe de Vich.—P.

Fermín M.ª Alvarez

Ha mort deixant á sos amichs en la major pena.
En sa joventut figurá en l' escalafón de nostra marina de guerra.

Contaba á 'l morir 65 anys.

Era músich de inagotable vena.

Se dedicá á la música de saló, á aquestas composicions despulladas d' adornos de quincalla, fullaraca empalagosa que res diu ni en lloch conduheix; pero que colocada en son verdader estat artístich, requereix exquisit sentiment, elevació de ideas pera traduhir en notas musicals las vehements sensacions de l' ánima que la elevan á un món ideal de sensibilitat plé de bellesa eterna.

Pero nostre músich, que sentia com pochs aquest género de música, saturaba sas obras de un cert ayre que retrataba en las melodias, giros y tendencias, la fesomia de meridional personalitat artística.

D' aquesta classe de composicions unas trescentas ne deixá publicadas, algunas d' ellas notabilissimas per sa expontaneitat y elegant forma melódica.

Las mes renombradas són: *Ojos negros*, *Serenata morisca*, *En calsa*, *La partida*, etz., etz.

L' enterro fõu manifestació plena de las simpatias de que gosaba entre 'ls professors músichs d' aquesta ciutat.

Representaban á la familia, un parent de 'l difunt, un senyor capellá y 'l reputat mestre García Robles.

Rebin sos parents nostre mes sentit pésam.

Reunions particulars

LA DARCLÉE.—La comedia *Zaragüeta* ha estat un aconceixement. La obra es aixerida, animada y agradable; pero la execució obtinguda diumentje en lo teatret de aquesta societat, no va ser pas menos agradable, animada y aixerida. Aixís és que 'l públich va apreciar tots los xistes y va aplaudir ab justicia a 'ls intérpretes que foren las Srtas. León (germanas) y Alonso, y 'ls Srs. Sebastián Puig—que va fer molt be la part de Carlos,—Roca, Belangue, Beran y Reynaldo. Tots los mereixian, com també 'l director D. Joseph Leonor qui, si be no va pèndrer part en la funció, 's coneixia que dirijint, n' havia pres de valent en los ensaigs.—P.

SOCIETAT LA RIALLA.—Aquesta distingida societat posá en escena la setmana passada 'l drama del senyor Got Anguera, *Muralla de ferro*. L' obra fõu des-empenyada ab molt acert per l' aplaudida actriu senyoreta Antonia Baró, y 'ls joves aficionats Srs. Alonso, Matas, Viñals, Ratera, Mateu y Ragull.

Se distingiren notablement los Srs. Alonso, Matas y Viñals y en cada acte obtinguè ovacions la Srta. Baró per cert ben merescudas, ja que pocas vegadas haviam

vist en aqueixos locals damas joves que interpretin sos papers ab tant coneixement teatral y bona dicció com dita actriu.—J. M.

Saló de descans

Las empresas de nostres teatros fan sos preparatius d' ivern.

Lo teatro Principal tindrà una excelent companyia dramática, catalana y castellana. No donem cap nom avuy: per no sèr indiscrets y perque preferim posar tota la lista un cop feta la formació.

La de 'l Liceo s' ha adjudicat ja á 'l Sr. Vehils qui 's proposa fer molt y bo.

En Romea ja han comensat las obras de reforma y se ultiman los ajustes.

Lo Circo Barcelonès correrá á cárrech de la empresa Zubielqui.

Un altre dia parlarem de 'ls demes.

—La companyia de 'l galán barba D. Jaume Martí treballará, segons se diu, á Gracia y Badalona.

—Han estat á aquesta ciutat alguns actors de la companyia de Manresa, que ara han passat á 'ls Campos de Sabadell.

—La companyia Borrás ha anat á 'l teatro de Olot, ahont se promet fèr brillant temporada.

—Lo tenor cómic D. Conrat Colomer fa passar ab alguns artistas, agradables vetlladas á las personas que estuhejen á St. Hilari.

—A últims de aquet mès acabarà la temporada de Igualada la companyia dramática de la Sra. Ferrer, dirijida pe 'l galán D. Francisco Tressols.

—Lo mès de Septiembre propvinent celebrará junta general extraordinaria 'l Centro Artístico Recreativo.

—S' ha remès ja á 'l Govern civil la reforma de 'ls Estatuts de 'l Instituto obrero graciense.

En la actualitat aumenta considerablement 'l número de socios.

—Nostre company lo setmanari *L' Aureneta* ha canbiat de imprenta.

ARCHIVO LÍRICO-DRAMATICO

Y COPISTERÍA DE

Francisco Pérez Pol

SE PROPORCIONAN ACTRICES Y ACTORES

Calle de Roig, núm. 24, entresuelo.—BARCELONA

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª —

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

JUAN AYNE

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

Especialidad en pianos de alquiler.

Guitarras desde 5 pesetas.

Imp. Pujol y C.^a - Tallers, 45.—Barcelona